

73

1538. Μαθητεία (νοταριακή πράξη). Χάνδακας.

Ἰωάννα Ραμουτσάκη, «Οἱ ἱατροὶ κατὰ τὴν περίοδο τῆς βενετοκρατίας στὴν Κρήτη», *Κρητολογικὰ Γράμματα* 15-16 (1999-2000), σ. 123 (= Κ. Μέρτζιος, «Σταχυολογήματα ἀπὸ τὰ κατάστιχα τοῦ νοταρίου Κρήτης Μιχαὴλ Μαρά (1538-1578)», *Κρητικὰ Χρονικὰ* 15-16 (1961-1962), σ. 291-292, αρ. 40).

74

1538. Κώδικας Μιχαὴλ Μαρά, νοταρίου Χάνδακα Κρήτης (κατ. 148 Β').

Γ. Μαυρομάτης (ἐκδ.), *Μιχαὴλ Μαράς, νοτάριος Χάνδακα. Κατάστιχο 148 [2/3-31/8 /1538]*, τ. Β', Ἡράκλειο 2006, σ. 3-380, αρ. 1-489.

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ (ΠΡΟΠΩΛΗΣΗ ΚΡΑΣΙΟΥ)

1538, 23 Μαρτίου

«† Φανερόν κάμνω ἐγώ, Στεφανῆ Καλεργης, τοῦ ποτὲ κυρ Μαννέα, οἰκῶν ἐν χωρίῳ Ἀπανω Μαραθήτην, ὅτι ἔκαμα σήμερον λογαριασμὸν συμβιβαστικὸν μετὰ σένα, τὸν κυρ Ἰωάννη Παπαδόπουλο, τοῦ ποτὲ κυρ Γεώργη, καὶ ἐμπατάραμεν ὅ,τι ἄρα ἔδωκεν καὶ ἐπῆρεν εἰς τοῦ ἄλλοῦ μας, καὶ μὲ γραφαῖς καὶ χωρὶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως σήμερον, καὶ ῥεστάρω σου ἀλιθινὰ ὅλλα ὑπέρπυρα ἐννέα. Καὶ ἀκομῇ ἔλαβα σήμερον ἀπο σενα ἄλλα ὑπέρπυρα εἴκοσι τέσσερα ἡμισυ, γίνονται ὁμοῦ δονκάτα κορέντε τέσσερα, γιὰ σοβετζιὸν τῶν δύο μου ἀμπελλῶν, βαλμένα εἰς τὸ λεγόμενον χωρίον, εἰς τὰ Λιότοπα, ὑπὸ τὸ μέρος τῆς Μαντόνας, τὰ ὁποῖα σοῦ ὀμπλεγάρω καὶ τὸν καρπὸν τῶς ὅλλου μου τὸ μέρος, διὰ νὰ ᾿μαι κρατημένος νὰ σοῦ δώσω αὐτὸν εἰς τὸν μαγαντζὲν σοῦ με ταῖς ἔξοδαις μου εἰς τὴν πρώτην ἐρχομένην βεντεμαν ἀφλή εἰς πρέζιον συναλλακτικόν, καὶ τότε νὰ ρεφάρῃ εἰς τοῦ ἄλλοῦ μετριτὰ διὰ τοῦ γαστάλδο. Ἀλλοτρόπως νὰ ἀγωράζεις ἄλλον τόσον κρασὶν, ὅσον φανῇ καὶ κάμουν τὰ λεγόμενα ἀμπελία, εἰς πᾶσα ἰντάνω, τερεσον μου, καὶ ταῦτα πάντα νὰ σκουδάρεις ἀπὸ μένα καὶ ἀπὸ τὰ καλά μου διὰ τοῦ γαστάλδο, ἀπάνω εἰς τὰς ἐξόδοις μου, χωρὶς ἐναντίον ...».

ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΝΑΥΛΩΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΠΕΙΡΑΤΕΙΑΣ

1538, 5 Απριλίου

«... † Φανερόν κάμνωμεν ἡμεῖς, Γιακουμῆ Βοναλες, ἄρχων, τοῦ ποτὲ ἐδγενῆ ἄρχων μισερ Μαρκο, καὶ Μαρκο Κουρῆς, ἄρχων, τοῦ ποτὲ ἐδγενῆ ἄρχων μισερ Φραγγεσκο, καὶ Μιχαὴλ Πατρολόγος, τοῦ ποτὲ κυρ Κοσμᾶ, κατοικοῦμενοι εἰς τὸν Χάνδακα τῆς Κρήτης με τὰ μέρη μας, ἕνας μέρος τοῦ ἄλλοῦ καὶ ἄλλον τοῦ ἄλλοῦ, ἐσυνῆλθαμεν σήμερον συνηβαστικῶς νὰ κάμωμεν μίαν φούσταν εἰς τὴν ὁποίαν ἡμεῖς, οἱ λεγόμενοι ἄρχοντες, βάνωμεν καπετάνιον ἔσενα, τὸν λεγόμενον κυρ Μιχαὴλ Πατρολόγον, νὰ ἀρματώνει καὶ νὰ ξαρματώνῃς κατὰ

τὸ κονσουέτω, τὴν ὁποίαν φούσταν προμετέρωμεν νὰ κάμωμεν εἰς ταῖς ἔξωδαις κοιναῖς, ἡγουμαι κάθαις τὸ τρίτον, ἥτις εἰς νὰ τυγχένη νὰ πάι εἰς τὸ κρούσος, εἰς καλὸν ριζικὸν καὶ τῶν τριῶν μας, τὸ ὁποίων ὁ Θεός, ἂν τό ᾔθελεν πέψη, νὰ τὸ μιράζωμεν καταποῦ ἔναι τὸ κονσουέτω τῶν κρουσάρων, πανιάτικα ἀλιθινὰ καὶ ἄλλαις ὁξοδαῖς χρειαζόμεναις νὰ ἴνοι κιναις ἀνάμεσά μας καὶ τῶν τριῶν μας, ἥτις καὶ ἔτις λογῆς καὶ ὅ,τι πάρη ὁ εἰς μας νὰ περνη καὶ ὁ ἄλλος καὶ τὸ ἰδιως ἰντάνος, ἂν ἤθελε ἰντραβυνηρει εἰς τὴν φούσταν, νὰ ἴναι κοινῶ ἀνάμεσα καὶ τῶν τριῶν μας ὡσὰν ἀπάνω, προμετέροντα καὶ οἱ τρεῖς μας τοῦτο τὸ ἰνστρουμέντο νὰ κρατοῦμεν παντοτε φερμον καὶ στεραιον ἀπάνω εἰς πένα δουκάτα ἑκατον διὰ τὰ φουσάδα τῆς Αὔθεντίας μας, νὰ τὰ πλερωγῇ ἀποῦ ᾔθελεν πάι κόντρα τῆς ἀλῆς μερᾶς, ἀποῦ ᾔθελεν θελήσῃ νὰ τὸ κρατῇ φοιλαμένον καὶ τὸ ἰνστρουμέντο τουτο εἰς τὴν δύνανμίν του ...».

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨΗ «ΠΑΛΛΑΚΙΔΑΣ»

1538, 24 Απριλίου

«... † Φανερόν κάμνω ἐγὼ, Ἰωάννη Τριμερήτης, τοῦ ποτὲ κυρ Νικολό, ἀπὸ τοὺς Κοριφοῦς, οἰκῶν τὴν σήμερον εἰς τὸ Κάστρον τοῦ Χανδακου τῆς Κρήτης, ἐσένα τῆς κερα Ἑρήνης, γυνῆς τοῦ κυρ Γιάκουμω Βαρούχα, πρεζέντα καὶ κοτέντα, ὅτι ἐσάστημεν σήμερον καὶ ἔδωκές μου καὶ ἔλαβα τὴν θυγατέραν σου, τὴν Μαθιαν, ἀνέγλητην, νὰ τὴν ἔχω μετὰ μένα εἰς τὸ σπήτη μου διὰ τὸ στρόμα μου, ὅστε ἀποῦ νὰ θελλῶ ἐγὼ καὶ νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ τὴν ἐνδύσω ἐδᾶ καὶ νὰ τῆς κάμνω καὶ ταῖς ἔξωδαῖς τῆς καὶ ταῖς ἐνδιμασές τῆς καὶ τὴν καλίκοσὴν τῆς καλᾶ, ὅστε ἀποῦ νὰ ἴναι μετὰ μένα, ὅστε ἀποῦ νὰ θέλλῶ ἐγὼ μετὰ τοῦτο νὰ τῆς κάμνω καὶ καλὴν συντροφίαν καὶ ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα μου. Καὶ ὅταν θελήσω νὰ τηρε ἀποβγαλῶ ἀπὸ μένα, νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ τῆς δίδω ὅ,τι ροῦχα καὶ ὅ,τι ἐνδυμασές τῆς ἤθελα ἔχη καμομένα καὶ νὰ τῆς δίδω ξεχωριστὰ καὶ μετριτὰ ὑπέρπυρα ἑκατὸν πενήντα ...».

ΝΑΥΤΟΔΑΝΕΙΟ ΣΕ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟ ΠΕΙΡΑΤΙΚΟΥ ΠΛΟΙΟΥ.

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΕΓΓΥΗΣΗ

1538, 2 Μαΐου

«... † Φανερόν κάμνω ἐγὼ, Μαννούσω Γιανιστόπουλος, λεγόμενος Τζηνικόλας, υἱὸς τοῦ κυρ Θεοδώρου, ἀπὸ τὰ Σφακία, οἰκῶν τὴν σήμερον εἰς τὰ Χανία, ἐδρισκόμενος εἰς τὸ Κάστρον τοῦ Χανδακου τῆς Κρήτης, ὅτι ἔλαβα ἀπὸ σένα τὸν ἄρχων τῆς Κρήτης μισερ Ντζουὰν Γιαλινᾶ, τοῦ ποτὲ ἐντιμοτατοῦ μισερ Τομάδο, πρέζεντε, δουκάτ κορέντε πενήντα, ἡγουν ἴ, τὰ ὁποῖα ἐμένα ἐδάνισες ἀρίζικον ἐ περίκολον τῆς φούστας ἀποῦ οἶμαι καπετάνιος τὴν σήμερον νὰ περσιγύρω τοῦτο μου τὸ βιάντζω καὶ νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ σοῦ δίδω τὸ διάφορόν σου κατὰ τὴν τάξιν τῶν κρουσάρων πεντε δουκάτα εἰς μερτικὸν καὶ γιαγέροντα ἐδῶ εἰς τὴν Κρήτην νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ σοῦ δίδω τὰ λεγόμενά σου δουκάτα πενήντα καὶ τὸ διάφορον τους, ὡς εἴρηται. Καὶ ἂ δὲν ἤθελα κερδέσω πάντα τὰ λεγόμενά σου δουκάτα πενήντα, νὰ σοῦ δίδω σοστα καὶ γερα με τὴν στράταν τοῦ γαστάλδο ἀπάνω εἰς τὰς ἐξόδους μου, χωρὶς ἐναντίον, ἐμπλεγάροντά σου τὸ κορμί μου καὶ τὰ καλὰ μου ὅλλα. Ἐτι ἐγὼ, Μιχαήλ Θεριανός, υἱὸς τοῦ κυρ Ἀνδρέα, οἰκῶν εἰς τὸ Ἐξώπορτον τῆς Κρήτης, ἀπομένω ἐγγυητῆς καὶ πληρωτῆς διὰ τὸν ἄνωθεν κυρ Μαννουσο Γιανιστόπουλον

διὰ δουκάτα κορεντε είκοσι πέντε μονον, ἀμάδι καὶ εἰς μοναχόν, διὰ τοῦ γαστάλδο. Ἐτι ἡμεῖς, Μιχαήλ Ἀβράμης, τοῦ ποτὲ κυρ Μαννουήλ, καὶ Μαρκὸ Σγουρομάλης, λεγόμενος Σφακιώτης, τοῦ ποτὲ κυρ Γεωργη, οἰκοῦντες ὁ εἰς εἰς τὸ Ἐξώπορτον καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸ Κάστρον τῆς Κρήτης, ἀπομένωμεν ἐγγυητὲς καὶ πληρωτὲς διὰ τὸν ἄνωθεν κυρ Μαννουσο Γιανιστόπουλον διὰ τὰ ἄλλα δουκάτα κορέντε είκοσι πέντε, ἀμάδι καὶ εἰς μοναχόν, διὰ τοῦ γαστάλδο ...».

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΦΕΙΛΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΜΕ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗ ΔΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΤΗ

1538, 28 Μαΐου

«... † Φανερόν κάμνω ἐγώ, Τομάδο Συμεώς, τοῦ ποτὲ κυρ Περο, ἀπὸ τὴν Γγῶ, οἰκῶν τὴν σήμερον εἰς τὸ Ἐξώπορτον τῆς Κρήτης, ἐσένα τοῦ κυρ Ἰωάννου Γερακίτη, λεγομένου Μοθοναίου, πρεζέντε καὶ κοτέντος καὶ των ἡμερῶν σου, ὅγια τὴν πγεντζαρία ἀποῦ μοῦ ἔκαμες σήμερον εἰς του κυρ Μαυροδῆ Μαρκιανοῦ ὅγια δουκάτα κορεντε ἔξη, ὡς φένηται μὲ ἰνστρουμέντο διὰ χειρὸς τοῦ κυρ Γιακουμῆ Τζαγγαροπουλου, νοταρίου, τὴν σήμερον, τοῦ ὁποῖου τοῦ ἔδωκα ἀμαχι ἓνα σκλάβον, ὁ ὁποῖος ἂν ἠθελεν ψοφίσῃ ἢ φίγη νὰ ῖμαι ἐγὼ καὶ τὰ καλὰ μου ὀμπλεγάδος σου, ἐσένα τοῦ λεγομένου κυρ Ἰωαννου, νὰ σε ἐλευθερωνῶ ἀπο τὴν λεγομενην πγεντζαρίαν διὰ τοῦ γαστάλδο. Ἀκόμη ἂ σκοδάρεις τὰ δουκατα χρυσᾷ γ' καὶ καρτον ἀπο τὸν κυρ Χαρτοφύλα καὶ ἀπὸ τὸν κυρ Στεφανῆ Καπελα ὅ,τι μοῦ χρεωστῇ νὰ σοῦ δίδω διὰ τὸν κόπον σου ἄλλα ὑπερπυρα ἐννέα. Ἐτι ἐγώ, Ἐλενα, χήρα τοῦ ποτε κυρ Περο Βηδο, οἰκοῦσα εἰς το Ἐξώπορτον τῆς Κρήτης, ἀπομένω ἐγγυητρα ἐσένα τοῦ λεγομένου κυρ Ἰωάννου, ὅποτε ψοφίσῃ ἢ φιγη ὁ ἄνωθεν σκλάβος νὰ σε ἐλευθερωνῶ ἀπὸ τὴν πγεντζαρίαν ἀποῦ ἔκαμες εἰς τοῦ κυρ Μαυροδῆ Μαρκιανοῦ σήμερον διὰ τον ἄνωθεν κυρ Τομαδο, τὸν γαμβρον μου, διὰ τοῦ γαστάλδο ...».

75

1538-1551. Προικῶα ἐγγράφα (νοταριακές πράξεις). Χάνδακας.

Θ. Δετοράκης, «Κρητικὰ προικοσύμφωνα τοῦ 16^{ου} αἰῶνα», στον τόμο *Λοιβή*, σ. 137-158, αρ. 1-6 (= *Δετοράκης, Βενετοκρητικά*, σ. 196-210, αρ. 1-6).

ΠΡΟΙΚΟΠΑΡΑΛΑΒΗ. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΙΚΩΝ

1538, 18 Οκτωβρίου

᾽ «... Σιγουριτάν δυνατήν καὶ ἀκατάλυτον κάμνω ἐγώ Νικόλαος Ἀρβανήτης τοῦ ποτὲ παπᾶ, οἰκῶν εἰς τὸ Ἐξώπορτον τοῦ Χανδάκου τῆς Κρήτης, ἐσένα τῆς πενθερᾶς μου τῆς κερα Ἐργήνας, χήρας τοῦ ποτὲ παπᾶ κυρ Μάρκου Κουρήτη, πρεζέντε καὶ κοτέντε καὶ τῶν μερῶν σου εἰς ὑπέρπυρα ρν' καὶ σολδία κα', ἡγουν ὑπέρπυρα ἑκατόν πενήντα καὶ σολδία είκοσιένα, ἀπού ἔλαβα σήμερον ἀπό σένα εἰς τὴν κατωγραμένην στήμαν ὀμπρός τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν μαρτύρων, τὴν ὁποίαν στήμαν ἐβάλαμεν θεληματικῶς τὴν κερα Πουλήνα Μοραϊτενα καὶ τὴν κερα Μαρήνα Ἀναπληώτισα μαστόρισες καὶ ἐστημάραν τὴν, τὰ ὁποῖα πον μου ἐστημάρισες καὶ ἐπαράλαβα τα εἶνιε αὐτά: ... τὰ ὁποῖα μοντάρουν

